

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSELİ

A1 TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ UZUN TEZİ

KENDİNE YOLCULUK

Rehber Öğretmen: Halil Koç

Öğrencinin Adı-Soyadı: Berin Nur Kocabaş

Öğrencinin Numarası: D-001129-0002

Sözcük Sayısı: 3839

Araştırma Konusu: Serdar Özkan'nın 'Kayıp Gül' adlı romanında, odak figürün benlik arayışı ve kendini bulma sürecinin irdelenmesi

İÇİNDEKİLER:

1.ÖZ (ABSTRACT)	3
2. GİRİŞ	4
3. ANNE FAKTÖRÜ	5
4.ZEYNEP HANIM FAKTÖRÜ	8
5.GÜLLERLE İLETİŞİM KURMA	10
6.SOSYAL ÇEVRE VE ARKADAŞLARIN ETKİSİ.....	12
7. FARKINDALIK OLGUSU	14
8. SONUÇ	16
9. KAYNAKÇA	18

ÖZ (ABSTRACT)

Uluslararası Bakalorya Programı A1 Türk Dili ve Edebiyatı kapsamında hazırlanan bu uzun tez çalışmasında, Serdar Özkan'ın 'Kayıp Gül' adlı romanında, odak figür Diana'nın benlik arayışı ve kendini bulma süreci irdelenmiştir. Diana'nın kendini bulma sürecini olumlu ve olumsuz etkileyen etmenler belirlenmiş, kişiler ve olaylar üzerinden, beş ana başlık altında incelenmiştir.

Gelişme bölümünde, Diana'yı etkisi altına alan sosyal çevresi ve arkadaşlarının, onu kendi gerçekliğinden uzaklaştırarak, içinde bulunduğu benlik arayışı sürecini engellemeleri anlatılmıştır. Bu engellere rağmen, Diana'nın annesinin ve Zeynep Hanımın, kısmen Jon'un ve güllerle konuşma olgusunun, Diana'ya kılavuzluk ederek bu sürece katkıda buldukları ve onu kendi benliğini bulmaya adım adım yaklaştırdıkları ele alınmıştır. İçinde bulunduğu ortamdan ve etrafındaki insanlardan etkilenen odak figür, kendini bulma sürecini, öz farkındalığını sağlayarak tamamlamıştır.

Sonuç bölümünde Diana'nın benlik arayışı ve kendini bulma sürecinin tümü ele alınmıştır. Bu süreç üzerinde, kişinin çevresinin ve yakınlarının olumlu veya olumsuz etkileri olduğu yargısına varılmıştır ve kişiler üzerinden bu etkiler değerlendirilmiştir.

KENDİNE YOLCULUK

Konu: Serdar Özkan'ın 'Kayıp Gül' adlı romanında, odak figürün benlik arayışı ve kendini bulma sürecinin irdelenmesi

1.GİRİŞ

Her bireyin kendi kişiliğini, öz benliğini bulması hayatının farklı dönemlerinde olur. İnsanın yaşadığı sosyal çevre, etrafındaki kişiler, bulunduğu uzamlar ve yaşadığı olaylar, onun kişilik gelişimi ve kendini bulma çabası bağlamında oldukça etkilidir. Var oluşsal çaba ve olgunlaşma sürecinin pozitif ya da negatif etkilenmesi, insanın ait olduğu yaşama, uzama göre değişebilir. Kişinin kendini bulma serüveni boyunca aile, arkadaş, okul ve yaşadığı acılar ve mutluluklar, yani dış faktörler onun bu süreci değerlendirme ve tamamlama döneminde etkin olan unsurlardır. Önemli olan tüm fırsatları doğru şekilde değerlendirip, insanın kendi doğrularına ve mutluluk yoluna yürüyebilmesidir.

Serdar Özkan'ın 'Kayıp Gül' adlı romanında, odak figür Diana'nın kendini bulma sürecinde aile, yani anne etkisi ve ona güllerle konuşmayı öğreten Zeynep Hanım, ona yol göstermeleriyle, bu süreci hızlandırırken, içinde bulunduğu sosyal çevre ise Diana'yı kendinden uzaklaştırarak bu sürece engel olmuştur.

Sosyal çevresi ve arkadaşlarının Diana'dan beklentileri ve onu yanlış yönlendirmelerinin, Diana'nın kendini bulma sürecinde olumsuz etkileri vardır. Toplumda saygın ve tanınan bir birey olan Diana, arkadaşlarının ondan ardı arkası kesilmeyen beklentilerini karşılamak için kendi gerçekliğinden uzaklaşmış, kendini tanıyamaz hale gelmiştir. Aslında olmak istediği insanın kendisi olmadığını bilen Diana'nın, bu sıkıntılı durumu, annesi ve mektupları sayesinde düzelirken, kendini bulma süreci de başlamıştır.

Odak figür Diana'nın annesi, onun benliğini bulma sürecinde en etken kişidir. Diana'nın kendini bulma yolculuğunda, onu baskı altına almadan yönlendirmiş, ona daima yol gösterici

olmuş ve onun kişilik arayışı sürecine olumlu etkide bulunmuştur. Annesi, Diana'ya hayattaki en önemli mirasın "kendini bulmak ve tanımak" olduğunu göstermiştir. Annesi, Diana'nın olgunlaşma sürecinde onu motive ederek, ona doğru yolun yaşayarak ve ders çıkartarak bulunacağını işaret ederken, onu, doğruya, güzele adeta bir kılavuz gibi yönlendirmiştir.

Diana'nın annesinin arkadaşı olan Zeynep Hanım, Diana'daki ilk farkındalık duygusunu yaratmış, kendini bulma sürecindeki ilk değişimlere katkıda bulunmuştur. Zeynep Hanım'ın gül bahçesinde, güllerle konuşmayı öğrenen Diana, bu süreç içinde ikiz kardeşi sandığı Mary'i tanımış ve her zaman sahip olmak istediği ancak olamadığı kişiliği Mary'de görerek, kendindeki eksikliğin farkına varmıştır. Böylelikle Annesi ve Zeynep Hanım'ın önceden kurguladığı 'Diana'nın benlik arayışı ve kendini bulma süreci' başlamıştır. Zeynep Hanım, Diana'ya güllerle konuşmayı öğretirken, ona, hayatla, doğru insan olmakla ilgili çeşitli öyküler anlatıp öğütler vererek, hayata farklı bir perspektiften bakma olanağı sağlamıştır.

2.ANNE FAKTÖRÜ

Kızını çok seven, onun hatalarına göz yuman, onu olduğu gibi kabul eden, zaman zaman onda kendini gören annesi, ölmeden bir süre önce kızına bir mektup vererek, onun kendini arayış sürecini başlatmıştır. Mektubunda kızından, kayıp ikiz kardeşini bulmasını isteyen annesi, aslında Diana'dan kendi benliğini bulmasını istemektedir. Ancak Diana, bunun farkında olmadığı için, kayıp bir kardeş arama yolculuğuna, merakla, hevesle ve kimsenin baskısı altında kalmadan kendi iradesiyle çıkmıştır. Gerçekten kayıp bir ikizi olmayan Diana, bu durumdan habersiz onu aramaya başladığı gün, aslında kendi benliğini aramaya başlamış ve bunların hepsi, annesinin ölmeden önce kurguladığı senaryo sayesinde olmuştur. Annesinin Diana'dan isteği, Mary'i bulması ve ona sahip çıkmasıdır, böylece aslında ona, bir vasiyet bırakmış ve daha bir çocuk olan Diana'nın gerçek kişiliğini bulma şansını onun ellerine vermiştir. *"Senden tek isteğim, ikizini bulup ona sahip çıkman."*(Özkan,18)

Annesinin bıraktığı bu mektuplar, aslında Diana'nın kendine yolculuğunun bir kapısıdır. Her kapıdan geçtikçe, kendine, kendi öz benliğine ne kadar yaklaşmakta olduğunu, zaman içinde anlayacaktır. Zaten annesinin de en büyük arzusu ve temennisi budur. Mektuplardaki Mary, aslında Diana'dır, Diana'nın ta kendisidir. Annesi'nin Diana'dan bulmasını istediği ikizi Diana'nın kişiliğidir. Kızını çok iyi tanıyan, sahip olduğu özellikleri bilen anne, onun hayallerini

de bilmektedir ve aslında bu süreci, bir nevi ona kendini buldurmak ve hallerine ulaştırmak için başlatmıştır. Başkalarının övgü ve takdirlerinden kızının nasıl hoşlandığını, bunlardan etkilendiğini ve içinde yaşadığı o masalsı dünyanın sürekli devam etmesini istediğini gören annesi, kızını bu sahte dünyadan çekip çıkarmayı mektupları ve yönlendirmeleri sayesinde başarmıştır. *“Başkalarının övgü ve takdirlerinden oluşan binlerce zehirli okun nasıl öldürücü olabileceğini iyi bilmektedir.”(Özkan,48)*

Annesinin yazdığı mektupları okuyup Mary’i daha iyi tanması ve onun birçok özelliğinin kendisinden daha iyi olduğuna kanaat getirmesi, aslında kendisinin ileride kazanabileceği ve kazanması gerektiği kişilik özelliklerinin farkındalığını sağlar Diana’ya. Annesinin ilk mektupta Diana’ya Mary vasıtasıyla vermek istediği mesaj; başkalarının onunla ilgilenmelerinin ve onu mutlu etmeye çalışmalarının, onu gerçek amacından uzaklaştırabileceği, gerçek benliğinden koparabileceği tehlikesidir. Diana’nın kimlik arayışını, sanki Mary’nin annesini arayışımı gibi gösteren mektuplar, Diana’nın gerçek kişiliğini bulmasını sanki bir oyunun içindeymişçesine gizemli hale getirmiştir. Böylelikle Diana, ‘kendine yolculuğunu’, herhangi bir tesir altında olmadan gerçekleştirmiştir. Mektupların peşinden koşup, oradaki izleri takip etmeye başlayan Diana, Mary’nin dilinden yazılan hiç bir mektubun, aslında ona annesi tarafından verilen, birer öğüt ve hayat dersi olduğunu anlayamadığı için, annesi böylelikle kızının kendi ayakları üstünde durmasını sağlayarak, bu yolculuğun tümüne katkıda bulunmuştur. *“Başkalarının onay ve takdirlerini kaybetmemek için sürekli onların beklentilerine cevap vermek zorunda kalıyordum. Ben artık ben olmaktan çıkıp, başkalarının istediği ben olma yolunda hızla ilerliyordum.” (Özkan,49)*. Annesi, Diana’nın yaşadığı masalsı hayatın ona ileride getireceği mutsuzluğu kızına anlatırken, Mary’nin başkalarının onun adına seçtiği hayatı yaşayarak mutlu olamayacağını mektuplarında yazmıştır. Annesi, kızının kendini arayış yoluna ışık tutarken, onun sorunlarını Mary’ninkiler gibi göstererek, bu durumu Diana’nın kendisinde fark etmesini sağlamıştır.

Geleceğiyle ilgili gerçekten yapmak istediklerini, başkalarının hoşuna gitmeyeceği endişesiyle kimseyle paylaşamamış olan Diana’nın, en büyük hayalinin, öykü yazarı olmak istediğini bilen annesi, Diana’nın arkadaşları ve çevresinin onun bu isteğinin sadece çocukça bir hayalden ibaret olduğunu düşüncelerinin aksine, kızına her zaman destek olarak, küçüklüğünden beri ona hayallerinin peşinden gitmesi konusunda destek olmuştur. Annesinin ona olan bu

desteği, ileride Diana'nın kendini bulma süreci tamamlanincaya kadar etkisini göstermiş ve Diana'nın içindeki hayallerin daima canlı kalmasını sağlamıştır.

Annesi'nin, kızının gelişimi sürecinde, ölümünden önce tasarlayıp yaptığı bir diğer katkı ise, arkadaşı bayan Johnson ile Diana hakkında yaptığı konuşmalar ve arkadaşının Diana'nın bu kişilik değişim sürecinden haberdar olarak ileride Diana'yla konuşup, ona bu süreçte yardım edecek olmasıdır. Annesinin mezarını ziyarete giden Diana'nın, annesinin en yakın arkadaşı Bayan Johnson'a rastlaması ve onunla geçen konuşmalarında, Diana'nın, annesinin geçmişte Bayan Johnson'a kızı hakkında anlattıklarını düşünmesini ve bu bağlamda kendini sorgulamasını sağlar. *"Sahip oldukları artık kızımı tatmin etmiyor, her geçen gün daha mutsuz biri oluyor."* (Özkan,18) Diana'nın Bayan Johnson'la geçen konuşmaları, onun eskiyi, annesini hatırlamasını ve bazı gerçeklerin farkına varmasını sağlar. Diana, hayata annesi gibi bakamamanın eksikliğini hissettiğini, onu yeteri kadar keşfedemediğini ve onun gibi olamamanın üzüntüsünü yaşadığını, bakışlarının, sözlerinin, yaşantısının ardındaki gizemi çözememenin boşluğunu duyduğundan bahsederken, aslında, annesini anlama sürecini başlatmış ve kimsenin yönlendirmesi olmadan, neredeyse hayatında ilk defa kendi kararını kendisi almıştır. Böylelikle annesi, ona bıraktığı mektuplar ve arkadaşıyla yaptığı konuşmalar sonucunda, hedefine yaklaşarak, Diana'nın benlik arayış sürecini hızlandırmıştır.

Annesi, Diana'yı kendini bulma yolculuğuna çıkarırken aynı zamanda asıl "hazinenin" ona baskıyla değil de sadece yol göstererek bulması gerektiği "erdemli kişiliği" olduğunu göstererek, kızının benlik arayış sürecinde özgüvenli hareket etmesini sağlamıştır. *"Hadi anne, mademki benim de bir hazinem olduğunu söylüyorsun, öyleyse anahtarını ver."*, *"Senin hazinenin anahtarı ben de değil ki, kimsede değil, senden başka."* (Özkan,53)

Diana'nın benliğini bulma sürecini en başından kurgulamış ve bu sürecin başlaması için kızına çeşitli mektuplar bırakmış olan annesi, bu bağlamda kızına hayattaki en büyük mirası bırakarak, onun kendini bulma sürecindeki etkili kişi olmuştur. Diana'nın kendine yolculuğu sırasında, onu baskı altına almayan, ona yürüdüğü hedefi önceden sezdirmeyerek, tüm yol boyunca aslında onda farkındalık sağlayan annesi, kızına, yanında olamasa da mektuplarıyla yol gösterici olmuştur.

3. ZEYNEP HANIM FAKTÖRÜ

Zeynep Hanım, Diana'nın kendini arayış sürecinde onu olumlu yönde etkileyen, bu süreci en iyi şekilde değerlendirmesini sağlayan en önemli karakterlerden birisidir. Zeynep Hanım, Diana'ya annesi tarafından kurgulanan kendini arayış süreci boyunca onu yönlendirmiş, Diana'nın, artık yanında olamayacak annesinin görevini üstlenerek ona destek olmuştur. Diana'ya Mary'den bahseden, onun iyi yanlarını, güzel özelliklerini anlatan Zeynep Hanım, aslında annesinin de mektuplarda yaptığı gibi Diana'ya olması gerektiği kişiyi anlatmış, fakat bunu, onun üzerinde baskı oluşturmadan yapmış ve anlatmak istediklerini kendisinin bulmasını sağlamıştır.

Diana, Mary, Zeynep Hanım ve güllerle ilgili öğrendiklerinden sonra Zeynep Hanım'ı bulmaya karar verdiğinde, aslında kendini bulmaya karar vermiştir. Zeynep Hanım'ın mektuplarda bu denli gizemli, erdemli ve ilginç biri olarak anlatılması, Diana'da onu arayıp bulma isteğini uyandırırken, 'kendini bulma' konusunda ona en büyük katkıyı sağlamıştır. Diana'nın, Zeynep Hanım'ın köşkünü bulmaya çalışırken çektiği zorluklar, tüm gün tek tek bütün otellere bakıp onu arayıp bulamaması, fakat günün sonunda tam umudunu yitirmişken, onu bulması, aslında tüm hayatı boyunca kendi kişiliğini yanlış yerlerde, yani başkalarında aradığını Diana'ya dolaylı olarak gösterirken, aynı zamanda yeterince uğraşırsa kendi benliğini, ait olduğu yerde yani kendi içerisinde bulacağına da bir göstergesidir. *"Yorucu bir gündü ha?", "Hiç sormayın, bütün gün girip çıkmadığım otel kalmadı."* (Özkan,103)

Mary'nin, Zeynep Hanım'ı bulduktan sonra en çok merak ettiği ve aslında yolculuğunun başından beri peşinde koştuğu olgu, Mary'nin mektuplarında bahsettiği gibi, güllerin gerçekten konuşup konuşmadığı ve Zeynep Hanımın bunu Mary'e nasıl öğrettiği idi. Bu merak, Diana'da 'Acaba ben de güllerle konuşmayı öğrenebilecek miyim?' arayışını yaratırken, bir yandan buna inanmayarak, bir yandan da inanmayı çok isteyerek, 'acaba ben de kendi kişiliğimi bulabilecek miyim?' düşüncesini Mary'nin aklına sokmuş, yani annesi ve Zeynep Hanımın önceden tasarladığı bu yolculuğun anlam kazanmasını, gerçek amacına ulaşmasını sağlamıştır. Bu bağlamda Zeynep Hanım, Diana'nın kendi iç yolculuğundaki en önemli duraktır.

Zeynep Hanımın konağı ve arkasındaki gül bahçesi, Diana'nın kendini keşfetmeye başlamasının anahtarı olmuştur. Mary'nin mektuplarında bahsettiği 'Topkapı sarayının arkasındaki gül bahçesi', yani Zeynep Hanımın konağı, Diana'nın kendi iç sesini duymasını sağlamış, ona kendini tanıması bağlanımda büyük ölçüde katkıda bulunmuştur. *"Sesimi duymak istiyorsan, o bahçedeki yolda yürü, bahçivanın elinden tut ve gülleri dinle"* (Özkan,18)

Mary, mektubunda otel sahibesi Zeynep Hanımın bambaşka biri olduğundan, çok güzel güller yetiştirdiğinden, onu günlerce otelde ağırladığından, bahçesinde büyüdü gezintilere çıkardığından ve birkaç günde gülleri duymasını sağlayacak şeyler öğrettiğinden söz ederken aslında, Diana'ya çıkacağı ve kendini bulacağı yolculuğu anlatmaktadır. Zeynep Hanımın yanındaki bu yolculuğun önemi, Diana'nın, zor gibi gözüken olayların, istenildikten sonra başarılabilirliğinin ve bunun da gerçek benliğe kavuşmanın temel anahtarlarından biri olduğunu anlamasını sağlamasıdır.

Zeynep hanımın Mary'e güllerle konuşmayı öğretmesi, Mary'nin aklına "Acaba annemle de bir gülle konuştuğum gibi konuşabilir miyim?" sorusunu getirirken, aynı zamanda Diana'nın aklına kendi iç sesiyle, benliğiyle konuşma, onu duymaya çalışıp anlama düşüncesini de getirmiştir. Bu bağlamda Diana'nın kendisine dönüp, kendini sorgulamaya başlaması, *"Bir gülün sesini duyduğuma göre, annemin de sesini duyabilir miyim?"* (Özkan,181) sorusuyla başlarken, Zeynep Hanım'ın Mary'e, güllerle konuşabilmeyi öğretmeye başladığı, *"Annen sana her şeyiyle sesleniyor ama sen bunun farkına, ancak Sokrates'i dinledikten sonra varacak ve annenin sesini duyabileceksin"* (Özkan,181) sözleriyle gelişmiş, Zeynep Hanım'ın Diana'ya *" Şimdi söyle bana Diana, sen 'Evet, gülleri duyabiliriz', diyenlerden misin?"* (Özkan.125) sorusuna, Zeynep Hanım'ın da beklediği gibi Diana'nın verdiği sessizliğini korumak cevabıyla olgunlaşmıştır.

Annesinin, Diana'ya Mary'nin ağzından yazdığı mektupları arkadaşı Bayan Johnson'la birlikte, Zeynep Hanım'ın köşkünde yazmaya karar vermesi, Zeynep Hanım'ı Diana'nın benlik arayışı sürecindeki en önemli faktörlerden birisi haline getirmiştir. Diana'nın hayatına ve kararlarına karışmayı istemeyen annesi, onun ruhunun 'ekim yağmurlarına', yani bir yeniliğe ihtiyacı olduğunu öngörerek, bir rehber ve pusula niteliğindeki bu mektupları yazmıştır. Bunların

sonucunda gelişecek olayların sorumluluğunu da Zeynep Hanım'a vermiş, böylelikle Diana'nın atacağı tüm adımlarda Zeynep Hanım etkisi kaçınılmaz bir faktör halini almıştır. Zeynep Hanım, Diana'ya güllerle konuşmayı, onların şarkı söylediğini duymayı ve bunu ancak kendisine inandıktan sonra başarabileceğini söyleyerek, aynı zamanda ona kendi kişiliğini, kendine inanarak, iç sesini dinleyerek ve hayatını nasıl yönlendireceğine kendi başına karar vererek bulabileceğini öğretmiştir. Güllerle konuşmak için onların konuşabileceği olgusuna inanmak zorunda olan Diana, aslında kendi kişiliğini bulmak için ancak kendisine inanması gerektiğini de anlamıştır. *“Amacın sadece gülleri duymaksa, güleri duyarsun.” (Özkan, 117)* Böylece Diana, Zeynep Hanımın öğretileri sayesinde doğru olduğuna inandığı birçok kalıbı kırmış, kendisine yeni bir kimlik yaratmıştır.

Zeynep Hanım'ın, Diana'nın benlik arayışı sürecindeki olumlu etkileri ve yönlendirmeleri olmuş, Diana'nın annesiyle beraber, Diana'nın İstanbul'a olan yolculuğunun kurgusunu da yapmıştır. Diana, Zeynep Hanım'ın evini ararken zorluklar çekip, farkındalık duygusu arttığında, güllerle konuşmayı öğrendiğinde, bambaşka bir insan olmuş, kendi gerçek benliğini tanımış ve bulmuştur.

4. GÜLLERLE İLETİŞİM KURMA

Diana'nın Zeynep Hanım'ın köşkünde, güllerle iletişim kurmayı öğrenmesinin onun kişiliğine olan en büyük katkısı, güllerle konuşmayı öğrenmeden önce, onlarla konuşabileceği olgusuna inanarak aslında kendine inanmış olmasıdır. Güllere inanan ve inancı boş çıkmayan Diana, aslında bu süreç içinde, inandıktan sonra her şeyi başarabileceğini öğrenmiştir. Benlik arayışı ve kendini bulma sürecinde, ancak ve ancak kendine inanması gerektiğini böylelikle güller Diana'ya göstermiştir. *“Sarı Çiçeğin de senden küçük bir ricası var. “Mary anahtarı dışarıda değil kendinde arasın” diyor.” (Özkan,182)*

Odak figürün, gülleri duymak için ya unuttuklarını hatırlamak ya da öğrendiklerini unutması gerekecektir, yani güller ona benliğini bulması için eskisini unutması gerektiğini öğretmiştir. Diana'nın bu sürecin başında kendi kendine cevaplama gereken soru, *“Güllerin konuşabileceğine inanıyor muyum inanmıyor muyum?”* Aslında onu kişiliğini bulma yolunda, kendini sorgulamasını sağlamış onu gerçek benliğine yaklaştırmıştır.

“Bahçeye adım atarken, amacın neyse ancak onu elde edersin. Bahçede ne yaptığımız değil, neyi niçin yaptığımız önemlidir. Yani senin bahçedeki niyetin güllerle konuşarak başka insanlardan farklı olmaksızın, ne yazık ki sadece kibir kazanırsın. Amacın sadece gülleri duymaksa, gülleri duyarsın. Bunun ötesinde, eğer bahçeye Mary gibi, anneni güller vasıtasıyla duyabilmek için girmişsen, o zaman annenin sesini duyarsın” (Özkan,117)

Diana'nın güllerle ilgili öğrendikleri, onların bir gün solacakları ve tohum olup toprağa düşecekleri, toprağın da yalnızca, geldikleri yeri unutmayan güllerin tohumlarını kabul edeceği, aslında Diana'ya hayatın ta kendisini görme ve anlama fırsatını sunmuştur. Böylelikle odak figür, kendini bulma, hayata farklı açıdan bakma olgularını, güller sayesinde kendisi tecrübe edinerek öğrenmiştir.

Diana, güllerle konuşarak, annesinin de aslında bu bahçedeki güller gibi biri olduğunu farketmiştir. Annesi kendisi gibi bir tohum yetiştirmeye çalışmış, o tohumun geldiği yeri unutmamasına çabalamış ve büyümesi için en uygun yerin Zeynep Hanım'ın gül bahçesi olduğunu düşünmüştür. Böylelikle güller, Diana'ya annesini ve kendisini tanıma fırsatı vermiş, ona hayatın farklı yüzlerini görme, farklı pencereden bakma olanağı sağlamıştır.

Güllerle konuşmanın odak figüre olan en büyük katkısı, Diana'nın onların anlattığı öykülerden yaptığı çıkarımlar ve aldığı hayat dersleri olmuştur. Bahçedeki güllerden biri olan 'Sarı Çiçeğin' hikayesi, Diana'yı oldukça etkilemiştir. Yaşantısı gözünün önünden geçirmesini sağlamış ve kendisini yıllarca başkalarının beğenileri ve onu görmek istedikleri doğrultuda şekillendirdiğinin ne kadar yanlış olduğunu anlamasını sağlamıştır. Diana böylelikle, içinde yaşadığı, başkalarının doğruları ve ilkeleri üzerine kurulu dünyanın aslında koca bir yalan olduğunu görmüş, kendi doğruları ve gerçeklikleriyle, kendi kişiliğini bulacağı yeni bir dünya kurmaya karar vermiştir. Bu karar, Diana'nın benlik arayış sürecinde attığı en büyük adımlarından biri olmuştur.

“Venüs ve ben iki şeyle kalakalmıştık... Sevilmeme beklentisi ve başkaları. Başkalarının sevgisini kazanabilmek için yavaş yavaş kendimizi, onların yargıları doğrultusunda şekillendirmeye başladık. Onlar görünen özelliklerimize değer verdiklerinden, kokumuza özen göstermeyip dış yüzümüzle ilgilendiler

hep. Daha dik durmaya çalıştık yapay güller gibi, yapraklarımızı daha geç dökmek için çabaladık, hislendiğimizde taç yapraklarımız kırışmasın diye ağlamadık. Ve ihmal edilen kokumuz zamanla uçmaya başladı. Başkalarının beklentisi doğrultusunda, şekilden şekle giriyor, renkten renge bürünüyoruz. Önce görmek istedikleri gibi şekillendiriyor, sonra da sanki dünyada eşimiz yok gibi davranıyorlardı.” (Özkan,136)

Diana, güllerin ona anlattığı hikayeler sayesinde, aynı zamanda farklı insan tiplerini tanıma olanağı bulmuştur. Odak figür, kendi sosyal çevresinde olduğu gibi, sadece dış görünüşe önem veren, başkalarını kendi istekleri doğrultusunda değiştirmeye çalışan insanların yanı sıra, karşısındakine doğal olduğu için ve kendi doğrularına inandığı için değer veren insanların da olduğunu görmüştür. *“Kokumuzu tanıtmak için sevmeyi bekliyorduk. Köyümüzde, iki tip insan yaşıyordu. Mary gibiler ve başkaları. Mary gibiler, sultanın kokusunu taşıdığımızı fark edebilen ve bunun için, daha çok kokumuzla ilgilenen kimselerdir.” (Özkan,136)*

Diana'nın benlik arayışı süresince güller, ona manevi anlamda destek sağlayarak, öğütler vererek ve hayatın gerçeklerini göstererek, Diana'nın etrafındakileri ve kendisini doğru analiz edebilmesini ve tanımasını sağlamışlardır. Güllerle konuşabilmek için, ilk önce onların konuşabileceğine inanmak zorunda olan ve zamanla bunu anlayan odak figür, aslında kendine inanmayı öğrenmiş, kendi kişiliğini bulma yolculuğunda ancak kendisinin etkin güç olduğunu anlayabilmiştir.

5. SOSYAL ÇEVRE VE ARKADAŞLARIN ETKİSİ

Diana'nın içerisinde bulunduğu sosyal çevre ve en yakınındaki arkadaşları, aslında ona kendi seçimlerini yapma fırsatı vermeyerek, Diana'nın kişiliğini bulma sürecini yavaşlatmışlardır. *“Başkalarının onay ve takdirlerini kaybetmemek için sürekli onların beklentilerine cevap vermek zorunda kalıyordum. Ben artık ben olmaktan çıkıp, başkalarının istediği ben olma yolunda hızla ilerliyordum.” (Özkan,49)*

Diana'nın farkındalığı ve başkalarının onun adına seçtiği hayatı yaşayarak mutlu olamayacağını anlaması, ancak Zeynep Hanım'ın yanına gidip kendisini bulma süreciyle

başladığı için, bu sürecin önceki zamanlarında arkadaşları ve tüm çevresi, Diana'nın kendi benliğinden uzaklaşmasına neden olmuştur. Etrafındakilerin onu yönlendirmelerine izin vererek, bir nevi yaşananların kısmen sorumlusu olan Diana, geleceğiyle ilgili gerçekten yapmak istediklerini, hayallerini, başkalarının hoşuna gitmeyeceği endişesiyle, kimseyle paylaşmadığı için arkadaşlarının etkisi altında kalmış, kendi fikirlerini onların doğrularının gölgesinde bırakarak kendinden uzaklaşmıştır. Etrafındaki herkesin Diana'ya nasıl hareket etmesi gerektiğini, hangi seçimleri yapacağını, nasıl yaşayacağını ve hayatıyla ilgili kararları nasıl vereceğini söylemeleri onun tümüyle kendi düşüncelerinden ve kararlarından uzaklaşmasına neden olmuştur. Diana'nın en iyi arkadaşları olan Isabel ve Andre, ona öykü yazarı olmanın iyi bir fikir olmadığını, onun avukat olması gerektiğini, ona ve ailesine bunun yakışacağını söyleyerek, Diana'yı etkileri altına almış, onun hayati seçimlerini kendisinin yapmasına fırsat vermemişlerdir. *"Başkalarının gözündeki "Ben"i seviyordum."* (Özkan,162)

Isabel, Andre ve çevresinde onun kişilik oluşumunu olumsuz yönde etkileyen insanların yanı sıra, Diana'nın hayatına giren Jon, ona özgünlük, özgürlük ve tam anlamıyla bir birey olmak konusunda ilham kaynağı olmuştur. Diana'nın rol modeli olan Jon, aynı zamanda onun duygularının şekillenmesinde, karakterinin olgunlaşmasında etkili olmuştur.

Diana'nın aksine, hayallerinin peşinden koşan, resme karşı olan ilgisinden dolayı Harvard Ekonomi bölümünü terk edip, tüm California sahillerinin resmini yapmayı planlayan Jon, Diana'nın hayatına yeni bir pencere açıp, hayattan aldığı zevki anlatarak ona yol gösterici olmuştur. Diana, Jon sayesinde insanın, onu mutlu eden tek şeyin peşinden gitmesi gerektiğini, isteklerin ertelenmemesinin bir yaşam felsefesi haline getirildiğinde ne kadar mutlu olunabileceğini görmüştür. Hayatını kendi arzuları doğrultusunda yönlendiren, başkalarının onun almış olduğu kararlar hakkında ne düşündüğünü önemsemeyen kendi yolunu çizen ve mutluluğu yine kendi kararlarıyla pişmanlık duymadan yaşayan Jon, bu sebeplerle, Diana'yı özgün bir birey olmak konusunda yüreklendirmiş, onun gerçek kendisini bulmasında büyük rol oynamıştır. Jon'un *"Ayrıldığım okulun Harvard olması da durumu epey dramatikleştirmişti. Ama başka seçeneğim yoktu, resim yapmalıydım"* sözüne karşılık, Diana'nın *"Harvard mı? Vay be!"* (Özkan,67) sözüyle karşılık vermesi uyanışının ilk belirtileriydi.

Çevresindekilerin doğruların göre, onların beğenileri üzerine kendi kararlarından vaz geçen ve başkalarının kendini yönlendirmesine izin veren odak figür, bu bağlamda, sosyal çevresi ve arkadaşlarının etkisiyle, kendinden uzaklaşmış, benliğini bulamaz hale gelmiştir. Onun kimlik arayış sürecini negatif yöne etkileyen çevresi dışında, istisnai olarak Jon, onun bu sürecinin hızlanmasını sağlamış, kendi benliğini bulup tanımada Diana'ya destek ve rol model olmuştur.

6. FARKINDALIK OLGUSU

Diana'nın, arkadaşları tarafından sürüklendiği sahte yaşamın farkına varması, büyük ölçüde annesi ve Jon'un sayesinde olmuştur. Hayat tarzıyla ona örnek olan Jon'un yanı sıra, mektuplarıyla Diana'ya yol gösteren, ışık tutan annesi, kızının etrafında olanları fark etmesini sağlamışlardır. Annesinin Diana'ya kazandırdığı en büyük farkındalık, onun aradığı şeyleri uzakta aramaması, etrafına değil aynaya, kendine bakması gerektiğidir. *"Kaybettiğini zannetmemek için, sende olanı ötede arama."* (Özkan,88) Annesi, Diana'yı çıkarttığı kendini arama yolculuğunda, kendince yöntemler kullanarak kızına, özünü aslında bir bulmacaymışçasına, yavaş yavaş ve zorlamadan, merakla ve istekle buldurtmuştur. Böylelikle Diana, kendi kendine her şeyinin farkına varmış, bir başkasın onu yönlendirmesine ihtiyaç duymadan benliğine ulaşmıştır.

Kendini bulmadan önce, yanlış yolda olan, kendi gerçekliğini başkalarında arayan, kendisinin farkında olmayan odak figür, annesinin katkısıyla ilk defa kendini bulma bağlanımda doğru olan şeyi yapmış, etrafına değil, kendine yoğunlaşarak en büyük farkındalığının kendi geçekliği olduğunu anlamıştır. *"Gözün erişebildiği her yere bakar. Onu sandalda arar. Denizde, adada, gökte...Ama bulamaz", annesi: "Başını öne eğ..."*(Özkan,88) Diana'nın duygularının fırtınalardan geçtiği ana kadar, doğru olarak kabul ettiği birçok değerın aslında bir anlam taşımadığını fark etmesi, eskiden inandığı şeylerin yanlış olduğunu görmesiyle gerçekleşir. Gerçekte olmasını istediği kişiliğini henüz bulamamış olan Diana, kendini başkalarında ve uzaklarda aramak yerine kendi içinde bulmaya çalışmanın en doğru yol olduğunu, zamanla kazandığı farkındalık olgusu ile anlamıştır.

“Güzel kızım, seni Mary’nin peşine yollarken gerçek dışı şeyler söylemek zorunda kaldım. İyice daralan zamanım bana başka bir seçenek bırakmadı. Bir an önce, o gül bahçesine uzanan yolculuğa çıkmanı istedim. Bu mektup eline geçtiğine göre, güllerin yolunda iyi bir başlangıç yapmış olmalısın. Eğer o bahçede ki “sen” diğer “sen”lerden farklıysa ve bu farklılık sana üstünlük değil, dünyayı kucaklama hissi veren bir farklılıksa, işte o zaman bu benim en büyük mutluluğumdur. Bir tanem seni seviyorum ve her an seninleyim.”
(Özkan,186)

Diana’nın en büyük farkındalığı, Mary’nin, onun her zaman isteyip de olamadığı kişi olduğunu anlaması olmuştur. Diana’nın bunu fark etmesi, çıktığı benliğini arama yolculuğunun son duraklarından biridir. *“Sanki Mary, benim olmak isteyip de olamadığım kişiydi.”* (Özkan,160). Diana’nın Mary’le kendisi arasındaki olumsuz benzerlikleri fark etmesi ve Mary’nin bu olumsuzluklardan zamanla nasıl kurtulduğunu görmesi, Diana’ya aslında isterse kendisinin de Mary gibi, kendi yolunu çizmiş, kendisini bulmuş birisi olabileceğinin farkına varmasını sağlamıştır.

“Mary’nin anneme yazdığı ilk mektup beni anlatıyordu sanki. Mary’nin çevresinden gördüğü aşırı ilgiyi, onun bu ilgiye rağmen mutlu olamadığını, başkaları yüzünden en büyük düşünden vazgeçmek üzere olduğunu anlatıyordu. Ama Mary sonunda kendi düşünüyü kovalamayı sürdürmüş, başkalarının beklentilerinin esiri olmamıştı. Benimde başkalarına bağımlı olduğum gerçeği üzerine kafa yormam lazım. Başkalarının benim için seçtiği hayatı değil, kendi seçtiğim hayatı yaşamalıyım” (Özkan,161)

Diana, annesinin ona yıllardır anlatmaya çalıştıklarını, Mary’nin mektupları sayesinde fark etmiş, kendini bu sayede tanımaya başlamıştır. *“Annem “kendini özel hissetmek için ihtiyacın olan tek şey kendinsin” derdi ama ben bunu anlamak istemedim.”* (Özkan,190) Diana zamanla, Mary’nin mektuplarını okuyup, annesini daha iyi anlamaya başladıkça, tam anlamıyla kendisini keşfetmiş, kendi kişiliğindeki kusurları görerek, bireysel farkındalık kazanmıştır.

“Hep başka şeylere ihtiyaç duydum. İlgiye, övgüye, gösterişe. Kısacası kendimi özel hissetmemi sağlayan her şeye. Beğenilmeden yaşayacak biri değildim ben. Şehrin gözdesi olmayı seviyordum. Başkalarının gözündeki “Ben”i seviyordum. Belki de sırf bu yüzden, en büyük düşümden, yazar olmaktan vazgeçtim. Başarılı bir avukat olarak çevremden daha fazla takdir göreceğimi biliyordum.” (Özkan,161)

Diana'nın kendinden uzaklaşması sonucunda çıktığı yolculuk, onun başkalarının etkisi altından çıkıp kendi gerçek benliğini bulmasını sağlamıştır. Annesinin Mary'nin ağzından yazdığı mektuplarda kendini gören Diana, annesinin kurguladığı süreçte, kendi yanlışlarını ve benliğinden uzaklaşmışlığını görmüştür. Çevresinin ve kendinin artık farkında olan Diana, 'kendine yolculuğunu' tamamlamış, gerçek kişiliğini bulmuştur.

7. SONUÇ

Odak figürü etkisi altına alan, onun düşüncelerini, kararlarını etkileyen sosyal çevresi ve arkadaşları, onu olmak istemediği, fakat olmaya zorlandığı bir 'hayal ürünü' haline getirmiş ve kendi benliğinden uzaklaştırarak, onun kişilik gelişim sürecini olumsuz yönde etkilemiştir. Diana'nın üzerine örülen, onun doğallığını kaybetmesine neden olurken aynı zamanda, ona yapay bir yaşam tarzı benimseten sahte duvarların mimarı olan arkadaşlar ve tanıdıkları, odak figürün kişilik gelişimde engelleyici birer faktör olmuşlardır. Diana'nın çevresindekilerin beklentilerini karşılamak durumunda kalarak kendisini tanıyamaz hale gelmesinin, benlik arayış sürecini uzatmasına rağmen annesi, Zeynep Hanım ve Diana'nın güllerle konuşması bu süreci hızlandırmıştır.

Odak figür Diana'nın kendinden kopmuşluğunun ve kendini tanıyamaz hale gelişinin ardından, annesinin bıraktığı mektuplar sayesinde kendini, benliğini tanıma ve bulma yolculuğunda, anne ve Zeynep Hanım faktörü, yaşadığı sosyal çevre ve arkadaşlarının etkisi, onun bu yolculuk sürecini kimi zaman olumlu, kimi zaman engelleyici biçimde etkilemiştir. Annesi, Diana'nın kendini bulma sürecini başlatması, Zeynep Hanımın ise bu süreci devam ettirerek Diana'ya destek olması, onun kişiliğini bulması bağlamında yapıcı etkide bulunurken, çevresinin Diana'dan beklentileri onu kendi benliğinden uzaklaştırmıştır.

Annesi, Diana'nın kendini arayış sürecini başlatarak, kızının kendi gerçekliğinden daha fazla uzaklaşmasına engel olmuş, onun olgunluk, çevresini ve kendini fark etme sürecini hızlandırmıştır. Diana'yı kendi benlik arayışına teşvik ederken, onun üzerinde baskı kurmayan, ona doğruları söyleyerek değil göstererek anlatan annesi, aynı zamanda Diana'nın kendi kararlarını kendisi veren, özgür bir birey olmasını da sağlamıştır. Zeynep Hanım, Diana'nın değişim ve yeni bir kimlik yaratma sürecinde, ona yol gösterme sorumluluğunu üstlenerek daima yanında olmuştur. Diana'ya güllerle konuşmayı öğretirken, aslında kendine inanmasının gerekliliğini ve önemini anlatarak, Diana'nın, gerçekliğini kendinde aramasını sağlayan Zeynep Hanım, onun kimliğini bulmasında etkili rol oynamıştır. Yaşama bakış açısı ve tek başına aldığı kararların verdiği özgür ruhla Diana'ya bir rol model olan Jon, Diana'nın onun izinden giderek kendini bulma sürecini hızlandırmıştır.

Diana, onu olumlu yönde etkileyen annesi, Zeynep Hanım ve kısmen Jon sayesinde, kendisine ulaşabilmek ve kendisini anlamaya çalışma yolunda, anlaşılması zor gibi gözükken olayların, istenildikten sonra gerçekleşebileceğinin ve bunun da gerçek öz benliğe kavuşmanın temel anahtarlarından biri olduğunu anlamıştır. Mutluluğu her zaman kendinde ve yaşadığı anda araması, maddi değerlere mutluluk anlamı yükleyerek sonu olmayan isteklerin peşinden koşmaması, sevdiklerinin takdirini kazanmak pahasına olsa bile kendi olmaktan, kendi isteklerini gerçekleştirmekten vazgeçmemesi gerektiğini gören odak figür, bunları anlama sürecinde çevresinin baskısından kurtulmayı ve kendi benliğini bulmayı başarmıştır.

KAYNAKÇA:

Özkan, Serdar. Kayıp Gül. İstanbul: Timaş Yayınları, 2013